

3. Ажажа М.А. Державне регулювання інвестицій в людський капітал як фактор інтелектуального розвитку суспільства. Автореферат дис. ступеня канд. наук з держ. управління: спец. 25.00. 02 «Механізми державного управління, 2008.

4. Олексенко Р.І. Філософія розвитку інформаційного суспільства в епоху глобалізації / Р.І. Олексенко // Гілея. 2015. Вип.38. С. 229-232.

УДК 37.014.522(477)

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОПОРНИХ ШКІЛ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Застрожнікова І.В.

кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного управління, адміністрування та права Таврійського державного агротехнологічного університету ім. Дмитра Моторного, м. Мелітополь

З метою забезпечення рівного доступу до якісної освіти й умов навчання дітей по всіх регіонах України МОН започаткувало створення інфраструктури загальноосвітніх навчальних закладів. Ідеться про налагодження функціонування мережі опорних шкіл. Проблема з невеликою кількістю учнів в малих містах та селах має вирішуватись за допомогою оптимізації мережі шкільних закладів. На наш погляд, зменшення кількості шкіл у селах шляхом об'єднання шкіл та використання автобусів для транспортування дітей до найближчих шкіл було прийнятним рішенням. Цей процес дозволить заощадити кошти, що витрачаються на експлуатацію приміщень у спорожнених школах, і спрямувати їх натомість на модернізацію тих шкіл, які залишилися.

Оптимізація шкільної мережі може відбуватись шляхом закриття недостатньо укомплектованих шкіл з організацією підвезення дітей до інших найближчих шкіл. Громади можуть також створювати опорні школи (звичай велика школа в адміністративному центрі громади), після закриття там недостатньо укомплектованих шкіл.

Опорні школи - це заклади загальної середньої освіти, які мають вищий юридичний статус і більше повноважень, ніж звичайні школи [7]. В опорних школах, як правило, навчається понад 200 учнів, вони оснащені сучасним обладнанням для вивчення різних предметів і мають кваліфікованих учителів з цих предметів. Ці заклади відвідують учні середньої та старшої школи, тоді як учні початкових класів звичай продовжують навчатись у ближчих маленьких школах [4].

Відомо, що сільські учні вже кілька років поспіль, мають нижчі бали ЗНО - це пояснюється як соціально-економічним статусом мешканців сіл, так і нижчою якістю освіти в сільських школах [6]. По-друге, вартість навчання

одного учня у малокомплектних школах досягає 45 тис. грн. на рік, тоді як у школах з нормальною кількістю учнів ця сума не перевищує 15 тис. грн.

Зрозумілим є той факт, що ідея створення опорних шкіл обурює сільських вчителів, деякі з яких втраять робочі місця, проте така оптимізація в умовах дефіциту бюджету та в умовах низької якості знань учнів маленьких шкіл є необхідною. Саме створення відремонтованих та обладнаних опорних шкіл, куди за рахунок коштів ОТГ, довозять дітей з найближчих населених пунктів – є пріоритетним напрямком державного регулювання освіти в умовах децентралізації. Останні кілька років усі основні інвестиції в інфраструктуру шкіл пріоритетно спрямовуються саме на опорні школи.

Наразі, МОН України здійснює моніторинг та аналіз створення опорних шкіл в Україні. Так, за даними МОН, станом на 1 червня 2019 року в Україні є лише одна область – Закарпатська, у якій не створено жодної опорної школи. Лідерами у створенні опорних шкіл є Кіровоградська, Житомирська, Львівська та Полтавська області, у кожній з них створено понад 50 опорних шкіл.

Всього станом на 01.06.19 в Україні створено 793 опорні школи і цей процес невпинно триває. Адже, порівняно з 2016 р., кількість таких шкіл в Україні збільшено з 137 до 793

Державне регулювання діяльності опорних шкіл здійснюється за допомогою правових методів державного регулювання, а саме ряду нормативно-правових актів. Головним нормативно-правовим актом, що врегульовує питання створення представницьким органом місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, районними радами опорних закладів та їх філій є Положення про освітній округ, затверджене постановою Кабінету міністрів України від 27 серпня 2010 року №777 (в редакції постанови Кабінету міністрів України від 20 січня 2016 року № 79). Так, підготовка до ухвалення рішення про створення опорного закладу здійснюється на основі п.5 даного Положення. У пункті 6 визначеного положення закріплено правила затвердження умов та проведення конкурсу засновником для визначення опорного закладу серед підпорядкованих йому загальноосвітніх навчальних закладів.

Державна реєстрація опорної школи, як юридичної особи проводиться відповідно до вимог закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань».

Відповідно до пунктів 2 та 7 Положення про освітній округ, засновниками (співзасновниками) опорного закладу, його філій можуть бути представницькі органи місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, районні ради.

Відповідно до пункту 106 «Положення про загальноосвітній навчальний заклад», затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 27 серпня 2010 р. №778, за рішенням засновника (власника) закладу бухгалтерський облік може здійснюватися самостійно або через централізовану бухгалтерію.

Щодо прямих методів державного регулювання функціонування опорних шкіл, то слід звернути увагу на освітні субвенції, які надаються місцевим бюджетам з метою фінансового забезпечення реалізації делегованих органам місцевого самоврядування повноважень у сфері освіти.

Незважаючи на окремі недоліки створення опорних шкіл в умовах децентралізації, їх створення є необхідним, адже їх створення та функціонування значно скорочує видатки на освіту одного школяра, що пов'язано з тим, що такі школи є повнокомплектними. Крім того, завдяки кращому кадровому забезпеченню, у таких школах учні отримують вищий рівень знань. Усі основні інвестиції в інфраструктуру шкіл зараз пріоритетно спрямовуються саме на опорні школи, що робить кращим їх матеріально-технічне забезпечення. В умовах децентралізації діяльність опорних шкіл знаходиться у відомстві відділів освіти ОТГ. Поряд з цим, роль держави, в особі Міністерства освіти і науки України, у регулюванні створення та функціонування опорних шкіл залишається дуже значною, основними методами державного регулювання є правові, які полягають у наданні нормативно-правової бази для створення і функціонування опорних шкіл, та прямі, що пов'язані з наданням та розподілом освітніх субвенцій. На наш погляд, держава має сприяти створенню опорних шкіл по всій території України, проте у деяких областях створення таких шкіл йде дуже повільними темпами. Вважаємо, що державна політика має бути націлена на сприяння об'єднання громад, створення спроможних ОТГ, які в свою чергу відповідатимуть за створення опорних шкіл.

Список літератури:

1. Офіційний сайт міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/oporni-shkoli/stvorennya-opornoyi-shkoli>
2. Вікторов В. Г. Регулювання якості освіти як філософсько-освітня проблема : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філософ. наук.К., 2006. 30 с.
3. Застрожнікова І.В. Державне регулювання підготовки кадрів для об'єднаних територіальних громад вищими навчальними закладами України. Актуальні проблеми державного управління: зб. наук.пр. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2019. Вип. 1 (55).
4. Застрожнікова І.В. Освіта в сільських ОТГ в умовах децентралізації влади в Україні / І.В. Застрожнікова // Збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ» ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, 18-19 квітня 2019 року.
5. Застрожнікова І.В. Якісна освіта, як передумова сталого розвитку сільських територій / І.В. Застрожнікова // Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Економіка, підприємництво, менеджмент: сучасний стан і

обриси майбутнього» Національна металургійна академія України, м. Дніпро, 23 квітня 2019 року.

6. Застрожнікова І В Вплив децентралізації на розвиток освіти на селі / І.В. Застрожнікова // Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Реформа адміністративно-територіального устрою в Україні: реалії та перспективи», м. Полтава, 29 травня 2019 року.

7. Пашкевич М.С. Наукові засади формування мережі опорних шкіл у регіонах України: монографія / М.С. Пашкевич, М.О. Харченко ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Дніпропетровськ: НГУ, 2016. – 149 с.

8. Сталій розвиток місцевих громад в умовах децентралізації: монографія \ Ортіна Г.В., Сокіл О.Г., Прус Ю.О., Застрожнікова І.В., Єфіменко Л.М. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. – 171 с.

УДК 351/354

РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ПОПЕРЕДЖЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Іщенко М.І.

д.е.н., професор кафедри обліку, оподаткування, публічного управління та адміністрування Криворізького національного університету

Сорочинський А.Ю.

магістрант спеціальності «Публічне управління та адміністрування», Криворізького національного університету, спеціаліст відділу енергоменеджменту ПРАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат»

Сучасні економічні і політичні зміни генерують нові соціально-економічні проблеми, насамперед, на місцевому рівні, що за умови недостатньої уваги до їх розв'язання можуть привести до посилення вже існуючих кризових тенденцій та породження нових криз. Тому від відповідних органів місцевої влади вимагається зосередження уваги на створенні й організації системи заходів попередження кризи, спрямованих на зниження негативних наслідків від наявних проблем і на їх розв'язання.

На нашу думку, антикризове управління органами місцевого самоврядування зокрема, і публічної влади загалом представляє собою процес організованого управління, спрямований на планування та проведення заходів по збереженню та покращенню базисних показників сталості та розвитку на відповідній підпорядкованій їм території та включає попередження (профілактику) можливих криз, виявлення та усунення наявних криз.

Класифікація криз залежить від специфіки території, підпорядкованій тим або іншим органам публічної влади. Однак, ми вважаємо, що усю їх сукупність можна звести до економічної кризи, оскільки так чи інакше кожна криза має економічні наслідки. Маємо на увазі, що кризи, проти яких мають